

*Kiekvienas sakinyš šiame grožio ir
tylumos kupiname romane
yra svarus.*

LOUISE KENNEDY

Kaip mylėti savo dukrą

Romanas

**HILA
BLUM**

baltos lankos

Hila Blum

Kaip mylėti savo dukrą

Iš hebrajų kalbos vertė Kristina Gudelytė-Lasman

baltos lankos

1

Pirmąsyk išvydau vaikaites stovėdama kitoje gatvės pusėje, nediršau prieiti arčiau. Groningeno priemiesčių namų langai žemi ir didžiuliai, užplūdo gėda, kaip lengvai buvo patenkinta mano užgaida, išsigandau minties, kad mergaitės tapo mano žvilgsnio aukomis, bet ir pati nesijaučiau saugi: joms pakaktų mažumėlę grįžtelėti galvą, ir išsyk mane pastebėtų.

Tiesa, mergaitėms buvo nė motais, kas dedasi gatvėje. Jos buvo panirusios į save ir savo vaikiškus rūpestėlius. Jų šviesūs, plonyčiai plaukai atrodė it miltai, byrantys tarp pirštų. Svetainėje jos buvo vienos, regis, ranka pasiekiamos. Užklypta niekaip nebūčiau įstengusi paaiškinti, ką gi aš čia veikiu. Patraukiau savais keliais.

Palaukiau, kol gatvės užlies sutemos ir kambariuose įsižiebs šviesa. Šįkart atsidūriau arčiau namo, kai kelias akimirkas padvejojusi perėjau gatvę. Knietėjo pabelsti į langą. Nesitvėriau nuostaba, kaip paprastai namų viduje juda šeimos nariai. Atminty toli gražu ne tokia buvo išlikusi duktė, pribloškė stipri jos esybė. Sušnabždėjau jos vardą vien tam, kad susivokčiau, „Lėja, Lėja“. Stypsojau ten, tiesa, ne per ilgiausiai, vos kelias minutes. Lėjos dukros, Lota ir Sanė, sėdėdamos prie stalo nenustygo vietoje, virpindamos namų šviesą. Lėjos vyras Johanas stovėjo virtuvėje pasisukęs į mane nugara ir ruošė

vakarienę. Lėja nardė iš kambario į kambarį, lango kryžiaus padalyta staiga pradingdavo, tik trumpam pranykdavo iš tikrovės, ir jau netrukus išnirdavo kitame kambaryje, sakytum, būtų vaikščiojusi kiaurai sienas. Židiny svertainėje nedegė, bet buvo išpūdis, lyg nuo jo sklįstų šiluma. Jei tiksliau, namų jaukumas. Visur buvo gausu knygų, net virtuvėje. Būstas atrodė svetingas, regis, alsavo tiesiai iš gamtos atkeliavusių medžiagų tikrumu: tvyrojo miško medžių kvapas, buvo justai dangaus debesų purumas. Nors tai aš be jų žinios iš šalies stebėjau dukterį ir jos šeimą, ir pati pajutau grėsmę, kai pavojinga jų apnuoginto gyvenimo spinduliuotė plykstelėjo tiesiai į akis.

Moteris, kurios nepažįstu, bet apie kurią prieš daugelį metų teko skaityti, buvo kilusi iš Dublino, augo tarp vienuolikos brolių ir seserų, o ištekėjusi pati susilaukė dviejų dukterų. Jos mergaitės *niekada neina į gatvę vienos. Joms nereikėjo miegoti vienoje lovoje*. Nors apie savo dukteris moteris nedaugžodžiavo, supratau ją norėjus pasakyti, kad abi jas myli, kaip ir tai, jog neišmano, kaip jas mylėti. Kad tai ir yra svarbiausia, o didžiausias iššūkis – meilė. Kad ji stengiasi.

Jie vyko atostogų: moteris, jos vyras ir mergaitės, šeimos kelionė automobiliu. Kilus beprasmiui ginčui, motina, užmetusi akį į veidrodėlį, pamatė, kad už nugaros vyresnėlė įbedusi žvilgsnį tiesiai prieš save. Moteris pastebėjo, kad duktė stipriai suspaudusi lūpas. *Tada su baisia įžvalga supratau vieną tokį dalyką – kas anksčiau ar vėliau gali iškreipti jos veidą*. Tokie buvo jos žodžiai. *Ir visą jos grožį pradanginti*, mąstė ji, *dar pačioje jaunystėje*. Toji moteris širdyje prisiekė: *privalau stengtis, kad ji būtų laiminga*.*

Kai apie ją skaičiau, ir pati jau auginau mažą mergaitę. Lėją. Anuomet jai buvo pusantrų metų. Mergaitė buvo vietoje

* Anne Enright, *Šeimos sambūris*, vert. Jurga Grunskienė, Vaida Keleras, Rima Rutkūnaitė, Vilnius: Mintis, 2012.

nenustygtanti, garsiakalbė tauškutė. Šnabždėdama į kūdikiškas jos ir jos tėvo ausis, vadinau ją Nautofonu. Mudviejų su Meiru niekaip nepaliovė žavėti mūsų Nautofonas. Šaukiau ją ir dar dešimčia kitų vardų. Kol būdavau darbe, beprotiškai jos pasiilgdavau, o kai susitikdavom, ją apkabindavau stipriai spausdama glėbyje. Neprireikė jokių pastangų mylėti savo mažą dukrelę. Ir jos tėvas degė meile jai, kiekvieną mielą vakarą, vos tik mergaitė užmigdavo, mudu apie ją kalbėdavomės ir vienas kitam už ją dėkodavom. Daviau jai viską, ko man pačiai kadaise trūko, ir netgi dar daugiau, ir mergaitė mane mylėjo.

Niekas, kas buvo susiję su mažyle, – seilės, drykstančios per smakrą, kaklą ir marškinėlių apykaklę, šlapimo prisisunkę vystyklai, supūliavusios akys ir nosies turinys, – niekas, kas išeidavo iš Lėjos, man nekėlė šleikštulio. Kai į ją žiūrėdavau ar ją uostydavau, burnoje netrukdamo prisikaupti seilių. Knietėdavo suleisti į ją dantis. Aš tave suvalgysiu, sakydavau jai, prarysiu. Lėja leipdavo juokais. Būdavo, ją kutenu, kad ir vėl pasigirstų jos skambus juokas. Jei aplinkiniai imdavo varstyti mus akimis, nēmaž nesigėdydavau, netgi atvirkščiai.

Kai Lėjai sukako ketveri, užsimaniau dar vienos mergaitės. Meirui kalbėjau: tik įsivaizduok, dvi Lėjos. Regis, dar pasakiau: nesutik. Ir jis nesutiko. Kelis mėnesius griežiau ant jo dantį, kol galop viskas pasimiršo. Meirui sukako penkiasdešimt, ir mes persikėlėm į erdvų butą, mums puikiai sekėsi darbe, naktimis galėjom ramiai miegoti, Lėjai buvo ketveri, penkeri, šešeri, mums nieko netrūko, o mūsų duktė augo.

Meiro jaunesnis brolis Jochajus, kuris kaip ir Meiras tėvu tapo jau brandaus amžiaus, pasakojo man apie savo dukterį. Kai mergaitei buvo septyneri, juodu su žmona išsiskyrė. Dabar ji jau aštuonerių, bet jis vis dar guldo ją miegoti, pabučiuoja į kaktą, apkamšo antklode ir jau tada pradeda jausti, kaip jam trūksta jos. Regis, vieną akimirką duktė dar čia, o kitą – jos jau nėra, ir jis pats pasimetęs tarp tos, kokia ji buvo, ir tos, kokia dar bus, todėl nuolat jaučia nerimą. Šnekučiamomės nedidelėje kavinėje miesto centre – iki Meiro mirties mudviem taip niekada nuoširdžiai ir neteko pasikalbėti, nes Jochajus visada atrodė susikaustęs, – o grįžusi namo neįstengiau rasti sau vietos. Skačiau apie moterį, ne tą airę, kurios dukroms vienuoms buvo užginta vaikščioti gatvėmis, o kitą, prancūzę, kurios duktė jaunystėje jau dvejus metus leido kalėjimo kameroje. Už grotų ji pasakojo neabejojanti, kad tėvai ją mylėjo, gal net *pernelyg*, bet, regis, ramybės nedavė dvejones, ar kada jautė jai prierašumą. Padėjau knygą į šalį. Kelias ilgas akimirkas jos viršelis stebeilijo į mane, ir smilktelėjo mintis, kad daugiau niekada neimsiu jos į rankas. *Man augant, rašė duktė, pasakodama apie motiną, mus tarytum perskyrė siena.**

* Anne-Sophie Brasme, *Aš kvėpuoju*, vert. Jonė Ramunytė, Vilnius: Alma littera, 2004.

Susimąsčiau apie Lėją keturiolikos, penkiolikos – pavojingas amžius. Šimtus kartų, ne, tūkstančius kirbėjo mintis: žiūriu į tave ir man gniaužia kvapą. Kartais jai tiesiai šviesiai sakydavau – tu tokia graži, kad galima iš proto išsikraustyti, bet Lėja tik užversdavo akis, o jos veidą akimirksniu sukaustydavo rimtis. Žinojau, kad pro mylinčias mano akis prasprūsta dukters trūkumai, ir ją tai nuvilia. Ir vis tiek nepalioviau. Man niekada nebuvo gana. Nesinorėjo, kad tarp mūsų iškiltų siena.

Apie Lėją knieti parašyti viską, vienu prisėdimu. Bet tai nelyg pralįsti pro adatos skylutę.

Norėčiau apie ją papasakoti be žodžių, bet tai neįmanoma.